

Artsdatabankens årsrapport for 2010

1. Styret

Styret hadde i 2010 følgende sammensetning.

Stein Lier-Hansen, Norsk Industri (styreleder)
vara: Inga Bruteig, Norsk institutt for naturforskning

* Øystein Wiig, Universitetet i Oslo, Naturhistorisk museum
vara: Vigdis Vandvik, Universitetet i Bergen

Dan Aamlid, Norsk institutt for skog og landskap
vara: ubesatt

Gunilla Rosenqvist, Norges teknisk – naturvitenskapelige universitet (NTNU)
vara: Solveig Bakken, NTNU

* Marit Helene Lie, Samarbeidsrådet for biologisk mangfold (SABIMA)
vara: Rune Aanderaa, SABIMA

* Janne Sollie, Direktoratet for naturforvaltning (DN)
vara: Yngve Svarte, DN

Lisbeth Gederaas, ansattes representant
vara: Nils Valland

Styremedlemmene er oppnevnt for en periode på 4 år. Styremedlemmer merket med * er oppnevnt for perioden 2010-2013. De øvrige er oppnevnt for perioden 2008-2011. De ansatte velger selv periode for sin representant i styret.

Styret har hatt fire møter i 2010 og har behandlet 30 saker. Referater fra styremøtene er lagt ut på våre nettsider.

2. Personale

Artsdatabanken hadde i 2010 følgende personale:

Navn	Stilling	%	Tiltredelse	Vilkår
Ivar Myklebust	Direktør	100 %	01.01.05	Midlertidig, åremål 6 år
Lisbeth Gederaas	Seniorrådgiver	100 %	15.05.05	Fast stilling
Nils Valland	Seniorrådgiver	100 %	01.06.05	Fast stilling
John Atle Kålås	Seniorrådgiver	50 %	01.05.05	Fast stilling
Stein Arild Hoem	Overingeniør	100 %	01.10.05	Fast stilling
Åslaug Viken	Rådgiver	80 %	01.11.05	Fast stilling
Skjalg Woldstad	Rådgiver	100 %	20.02.06	Fast stilling
Ingrid Salvesen	Seniorrådgiver	100%	01.04.06	Fast stilling
Askild Aaberg Hofsøy Olsen	Overingeniør	100 %	01.08.08	Fast stilling
Snorre Henriksen	Rådgiver	100 %	01.03.08	Midlertidig, fast fra 01.07.10
Arild Lindgaard	Seniorrådgiver	100 %	19.01.09	Fast stilling
Toril Loennechen Moen	Rådgiver	100 %	24.08.09	Fast stilling
Helge Sandmark	Overingeniør	100 %	01.06.10	Fast stilling
Rune Halvorsen	Seniorrådgiver	20 %	01.01.09	Midlertidig (01.01.09-31.12.10)
Sigrun Skjelseth	Rådgiver	100 %	01.02.10	Midlertidig (01.02.10-31.12.10)
Mona Ødegården	Førstekonsulent	80 %	01.04.10	Midlertidig (01.04.10-31.12.10)

Faste stillinger utgjorde i 2010 11 årsverk mens midlertidige stillinger utgjorde 2,5 årsverk.

I tillegg arbeidet fire innleide konsulenter i 2010 i vårt arbeidsmiljø, tre av disse på IKT-området:

- Karl Baadsvik, BioVision : Rådgivning/internasjonale oppgaver, 20 % stilling
- Jan Ove Gjengaar, Funell AS: Programmering/drift av Artsobservasjoner, 550 timer
- Bjørn Moe, Axel Kvaale AS: Programmering av Artsnavnebase, 580 timer
- Tore Aurstad, Funell AS : Programmering av FremmedArtsBasen, 250 timer

Det ble i 2010 utlyst en fast stilling i Artsdatabanken:

- Rådgiver (biologi): Med bakgrunn i behovet for å styrke staben i arbeidet med arter og naturtyper, herunder interaksjonen med arbeidet med IKT, vedtok styret i møte 2/10 å utlyse en stilling som rådgiver med biologisk kompetanse på dr. grads nivå. Det var 7 søker til stillingen, som ble besatt f.o.m. 01.07.10 (Snorre Henriksen).

Med dette er det 12 faste stillinger i Artsdatabanken.

Annet om personale:

- Ivar Myklebust var ferdig med sin første åremålsperiode som direktør 31.12.10. Han benyttet seg av muligheten til å søke en ny åremålsperiode når stillingen ble lyst ut i 2009, og takket sommeren 2010 ja til tilbudet om å fortsette i stillingen i perioden 01.01.11 – 31.12.16.
- John Atle Kålås sa høsten 2010 opp sin stilling med virkning fra 01.01.11. Denne stillingen vil bli lyst ut i løpet av 2011. Kålås skal i 2011 fortsatt være knyttet til Artsdatabanken i en 20 % midlertidig stilling.
- Artsdatabankens styre vedtok i styremøte 2/10 å opprette en stilling som kommunikasjonsrådgiver i Artsdatabanken. Stillingen ble av budsjettmessige årsaker ikke utlyst i 2010, men vil bli lyst ut våren 2011.

3. Hovedtrekk i virksomheten

Hovedoppgaven har vært å gjennomføre de prosjekter som har prioritet iht. Artsdatabankens strategiske plan for perioden 2008-2012. Denne planen er solid fundamentert i Artsdatabankens mandat.

Årsplan for virksomheten i 2010 ble vedtatt i styret 17.02.10 (*vedlegg 1*). Sentrale arbeidsoppgaver i 2010 har vært:

- Produksjon av en revidert Norsk rødliste for arter. Denne ble lansert 9. november 2010 under Artsdatabankens konferanse NATUR 2010.
- Produksjon av den første nasjonale rødlista for naturtyper. Denne blir lansert i mai 2011.
- Lage verktøy for vurderinger av økologisk risiko knyttet til fremmede arter, og etablere ekspertgrupper som skal gjøre vurderinger av økologisk risiko. Dette vil danne grunnlaget for en ny versjon av Norsk svartliste som skal lanseres våren 2012.
- Videreføring av arbeidet med å kvalitetssikre og tilrettelegge artsdata som forvaltes av universitetsmuseene, forskningsinstitutt, konsulentfirma og forvaltningsorganer. Data gjøres tilgjengelig i den nettbaserte karttjenesten Artskart der det ved årsskiftet 2010/11 var registrert 11,2 mill. artsfunn fra 79 databaser og 30 dataeiere. Dette arbeidet utføres i samarbeid med GBIF-Norge. Artskart er mye brukt av forvaltningen, forskningen, næringer, næringsorganisasjoner, frivillige organisasjoner og publikum.
- I samarbeid med SABIMA og deres medlemsorganisasjoner har vi fortsatt arbeidet med folkelig medvirkning i rapportering av observasjoner via registreringsverktøyet Artsobservasjoner. Det er lagt inn 2,13 mill. nye artsfunn i løpet av 2010, til sammen var det ved årsskiftet 5,13 mill. observasjoner inne i databasen. Det er i løpet av 2010 laget et eget rapporteringssystem for fisk i samarbeid med Havforskningsinstituttet og et rapporteringssystem for store rovdyr i samarbeid med Rovdata. Vi har videre hatt økt fokus på å tilrettelegge for at profesjonelle brukere rapporterer sine observasjoner her. Samtidig har utviklingen av en ny versjon av Artsobservasjoner pågått gjennom hele 2010. Dette er et samarbeid med den svenske ArtDatabanken, og en ny versjon skal lanseres høsten 2011.
- Arbeidet med å komplettere Artsnavnebasen har fortsatt i 2010. Denne databasen er et sentralt register for både vitenskapelige og norske navn på arter, og vil være en svært viktig infrastruktur både for Artsdatabanken og andre brukere av artsnavn.
- Ny kunnskap om dårlig kjente artsgrupper har blitt produsert gjennom Artsprosjektet. En omfattende kartleggingsaktivitet er iverksatt. Det er også etablert en forskerskole i biosystematikk i samarbeid med Norges forskningsråd. Det leveres en separat årsrapport for Artsprosjektet til MD.

Artsdatabanken har generelt vektlagt kontakt og dialog med brukere av våre produkter og tjenester. Dette er en grunnleggende forutsetning for at Artsdatabanken skal kunne levere kunnskap om biologisk mangfold som kan anvendes til ulike formål.

4. Prosjekter som preget Artsdatabankens virksomhet i 2010

Det er viktig å poengtere at Artsdatabanken gjennom arbeidet med våre prosjekter har aktivisert de fleste relevante norske fagmiljøer, og at en stor del av de midler som ble disponert til prosjektvirksomhet i 2010 ble kanalisert til forskningsinstitutter og naturhistoriske museer.

Det er videre viktig å fremheve at vi registrerer stadig økt bruk av våre nettbaserte tjenester, og dermed også økende behov for oppfølging av sentrale brukergrupper.

Norsk rødliste for arter 2010

Fra strategisk plan: Artsdatabanken skal revidere den norske Rødlista for arter iht. IUCNs retningslinjer.

Regjeringen ønsket en revisjon av Norsk rødliste for arter i 2010 (St.meld. nr. 26, 2006-2007 (s. 85)). I 2009 og 2010 ble det utført et omfattende arbeid i denne sammenheng, og en ny rødliste for arter ble publisert 9. november 2010 (vedlegg 2). I tillegg har det pågått et omfattende arbeid med klassifisering av rødlisteartenes tilhørighet til naturtyper og vurdering av hvilke påvirkningsfaktorer som påvirker artenes status. Kunnskap om fylkesvis forekomst av alle truede og nær truede arter ble også angitt. For omlag halvparten av de 21 000 artene som ble vurdert, ble også informasjon om hvor stor andel av europeisk og global bestand som forekommer i Norge angitt. Ca. 120 nasjonale eksperter deltok i arbeidet med Norsk rødliste for arter 2010.

Viktige arbeidsoppgaver i 2010 har vært:

- Oppfølging av ekspertgruppene i forbindelse med fullføring av vurdering og skriving av Rødlista
- Ferdigstille rødlistevurderingene og utgi resultatene i bokform
- Ferdigstille en søkbar database, hvor alle rødlistevurderingene er tilgjengelige
- Informasjon på vårt nettsted om revisjon av Norsk Rødliste for arter
- Informasjonsmøter med brukere av rødlista
- Flere kronikker relatert til Rødlista er publisert i de største avisene i Norge
- Flere nyhetssaker hvor resultatene fra Rødlista oppsummeres er publisert

Hovedarbeidet med klargjøring og publisering av revidert versjon av Rødlista ble utført i 2010.

Norsk rødliste for arter 2010 inneholder en generell presentasjon av påvirkningsfaktorer for rødlistede arter i ulike naturtyper. Denne informasjonen har blitt sammenstilt og utdypet og presenteres i boken "Miljøforhold og påvirkninger for rødlistearter". Boken er utgitt på både norsk (vedlegg 3) og engelsk (vedlegg 4), og ble lansert i forbindelse med Rødlista.

Rødlistede arter er et eget tema på våre hjemmesider. Her er det også mulig å bestille eller eventuelt laste ned de tre bøkene som er produsert i forbindelse med Norsk rødliste for arter 2010.

Fremmede arter

Fra strategisk plan: Artsdatabanken skal utarbeide og formidle oppdatert kunnskap om fremmede arter i Norge, herunder revidere den norske Svartelista

Artsdatabanken har i 2010 hatt fokus på å videreutvikle metodikken for vurdering av økologisk risiko knyttet til fremmede arter. Artsdatabanken har gitt tilskudd til et prosjekt ved Senter for bevaringsbiologi (CCB) ved NTNU, der man gjennom teoretisk modellering og empirisk analyse av utvalgte datasett har laget et forslag til neste generasjons metode og kriterier for økologisk risikovurdering av fremmede arter. Dette arbeidet ble ferdigstilt og rapportert (*vedlegg 5*) et halvt år senere enn opprinnelig planlagt. Artsdatabanken har også etter at arbeidet ved CCB ble ferdigstilt hatt behov for å gjøre flere vurderinger og tilpasninger av det nye kriteriesettet. Til dette arbeidet har vi fått god hjelp fra noen av våre mest sentrale samarbeidspartnere i relevante forskningsmiljøer.

Forsinket leveranse av metodikk og behovene for justeringer og tilpasninger i ettertid har totalt sett medført at arbeidet med å etablere ekspertgrupper som skal gjennomføre vurderinger av økologisk risiko er forsinket iht. vår opprinnelige plan.

I 2010 startet også utviklingen av en database, FremmedArtsBasen (FAB), som skal brukes av ekspertgruppene i forbindelse med de kommende risikovurderingene. Denne var tilnærmet ferdig utviklet ved utgangen av 2010. I forbindelse med offentliggjøring av resultater fra risikovurderingene skal det etableres en innsynsløsning til databasen slik at alle som ønsker det får fullt innsyn i de vurderinger som er gjort for hver enkelt art som er vurdert.

Ekspertgruppene som skal gjennomføre risikovurderinger vil bli oppnevnt i løpet av mars 2011. Resultatene av arbeidet vil bli lansert våren 2012.

Naturtyper i Norge, Naturtypebasen og Rødliste for naturtyper

Fra strategisk plan: Artsdatabanken skal utarbeide og formidle oppdatert kunnskap om status for naturtyper i Norge.

Prosjektet *Naturtyper i Norge* (NiN) har som mål å utarbeide en ny og heldekkende naturtypeinndeling for Norge. Systemet bygger på de samme prinsipper for typeinndeling i havet, i ferskvann og på land, og skal fungere som et helhetlig og faglig solid begrepsapparat for å beskrive variasjonen i norsk natur. NiN vil være det sentrale verktøyet for Artsdatabankens videre arbeid med naturtyper og bør bli en nasjonal infrastruktur og standard for det generelle kunnskapsbaserte arbeidet rundt naturtyper i Norge.

Den offisielle brukerinngangen til NiN er innsynsløsningen "Naturtypebasen". Ny informasjon og fremtidige versjoner av NiN skal gjenspeiles her. Denne databasen er lett tilgjengelig på våre hjemmesider.

NiN er lagt til grunn for arbeidet med å knytte ulike arter til sitt habitat i forbindelse med revisjon av Norsk Rødliste for arter i 2010.

Artsdatabanken har hatt omfattende brukerkontakt knyttet til formidling og anvendelse av NiN innenfor flere sektorer/aktører. Eksempler er MAREANO, metodeutvikling for kartlegging under det interdepartementale programmet for biologisk mangfold og NGU. Det

er også startet et arbeid med å standardisere stedfestet informasjon basert på NiN, gjennom den nasjonale "SOSI-standard".

Rødliste for naturtyper

NiN er lagt til grunn for utvikling av en 'Rødliste for naturtyper'. Dette arbeidet startet i 2009 og publiseres våren 2011. Dette blir den første offisielle rødliste for naturtyper for Norge. Rødlistevurderingene blir gjort av en ekspertgruppe oppnevnt av Artsdatabanken. Arbeidet har metodeutvikling som en stor del av prosessen, basert på kriterier utviklet av IUCN for arter. I tillegg til utvikling av kriteriesett for selve rødlistingen, har det også vært nødvendig å utvikle metodikk for hvordan NiN-systemet skulle anvendes. Metodeutviklingen har gitt utfordringer som har påvirket prosjektets varighet og lanseringstidspunkt. Artsdatabanken mener at dette har vært svært viktig for å oppnå et så faglig holdbart resultat som mulig.

Internasjonalt er det også startet et arbeid i regi av IUCN for å utvikle et globalt kriteriesett for rødlisting av økosystemer. Dette har gått parallelt med Artsdatabankens arbeid med rødlisting av naturtyper. Det er etablert god dialog mellom disse prosessene og Artsdatabanken deltar på møter i den internasjonale prosessen.

Artsobservasjoner

Fra strategisk plan: Artsdatabanken skal etablere og drive en tjeneste som muliggjør folkelig deltagelse i registrering av arter i Norge.

Våren 2008 lanserte Artsdatabanken rapporteringsverktøyet Artsobservasjoner. Formålet har vært å bidra til økt folkelig deltakelse i arbeidet med å styrke kunnskapsgrunnlaget om forekomst og utbredelse av arter i Norge.

Naturinteresserte mennesker i hele Norge har også i 2010 brukt denne rapporteringstjenesten i stort omfang. Ved årsskiftet 2010/2011 hadde de 7500 rapportørene lagt inn 5,13 mill. artsfunn i Artsobservasjoner, det vil si hele 2,1 mill. nye artsfunn i 2010. Hele 87 % av observasjonene er fugler. Også planter, sopp, insekter og virveldyr rapporteres i Artsobservasjoner. Det er i løpet av 2010 også laget et eget rapporteringssystem for fisk i samarbeid med Havforskningsinstituttet og et rapporteringssystem for store rovdyr i samarbeid med Rovdata. Pr. dato fordeler observasjonene seg slik:

Fugler	4742965
Vekster	500238
Småkryp	110881
Virvel	26352
Fisk	1962
Store rovdyr	494
Totalt	5382892

Flere eksterne institusjoner har i 2010 begynt å bruke Artsobservasjoner som databaser for sine artsfunn. Dette er: Statens naturoppsyn, Forsvarsbygg og Statens vegvesen.

Artsdatabanken, SABIMA og NOF hatt en driftsavtale der SABIMAs 5 medlemsorganisasjoner Norsk ornitologisk forening (NOF), Norsk botanisk forening (NBF),

Norsk sopp- og nyttevekstforbund (NSNF), Norsk Entomologisk forening (NEF) og Norsk zoologisk forening (NZF) driver brukerstøtte og validering av artsfunn. Denne driftsavtalen er finansiert av Miljøverndepartementet. Når det gjelder rapporteringssystemet for fisk, er det Havforskningsinstituttet som driver brukerstøtte og validering av marine fiskefunn, NZF har tilsvarende oppgave for ferskvannsfisk. Det er Rovdata som har brukerstøtte for rapporteringssystemet for store rovdyr, og det er Statens naturoppsyn som validerer observasjonene.

I 2010 er det arbeidet videre med utviklingen av Artsobservasjoner 2.0. Dette er et samarbeid med ArtDatabanken i Sverige, og ny versjon skal etter planen lanseres i september 2011. Arbeidet er finansiert av hhv. Miljøverndepartementet og det svenske Naturvårdsverket.

Artsnavnebase

Fra strategisk plan: Artsdatabanken skal i samarbeid med vitenskapelige institusjoner drifte og videreutvikle en nasjonal artsnavnebase som legges til grunn for deling av navnedata både nasjonalt og internasjonalt.

Artsdatabanken har som mål at Artsnavnebasen skal være primærkilden for norske arters nomenklatur i alle biologiske databaser i Norge innen utgangen av 2012. En kontinuerlig oppdatert online Artsnavnebase skal dermed være et viktig verktøy for forskningsmiljøer, forvaltningsinstitusjoner og frivillige organisasjoner, og bidra til å sikre enhetlig bruk av artsnavn.

Artsnavnebasen inneholder pr. 7.1.2011 125 189 vitenskapelige navn og 22 313 norske navn, derav navn på 35 381 arter observert i Norge. Med utgangspunkt i at det finnes 40 000 kjente arter i Norge inneholder Artsnavnebasen gyldige vitenskapelige navn på ca. 88 % av landets arter. Av disse har 11 369 arter anbefalte norske navn.

Artsnavnebasen er etablert som ryggraden i alle Artsdatabankens databaser og produkter. Alle modulene i Artsobservasjoner – bortsett fra fugl og pattedyr – ble navnevasket i 2010, Artskart vil bli navnevasket i 2011.

Databasen vil bli et sentralt verktøy for norske naturhistoriske samlingsinstitusjoner, og høsten 2007 ble det etablert en driftsorganisering med betydelig involvering av museene. Flere av de 28 navnekomiteene med deltagelse fra vår nasjonale ekspertise har i 2010 lagt ned en betydelig innsats i å fylle databasen med innhold gjennom utarbeidelse av navnelister for ulike taksa. Dette inkluderer vitenskapelige navn på blant annet ferskvannskrepsdyr, trips, ekte lus, lopper, flått, børstemark og flere store soppgrupper.

Flere navnekomiteer har i 2010 laget forslag til norske navn for en rekke arter. Dette inkluderer både utarbeidning av nye navn og sammenstilling av tidligere benyttede navn som ikke har vært importert i basen. Det har blitt gjennomført 1 høringsrunde, og det har vært interesse fra flere høringsparter rundt de norske navneforslagene. Listene inkluderte vepser, rust-, sot- og plantepatogene sopper, land- og ferskvannssnegler, kakerlakker, saksedyr, sirisser og gresshopper, ekte lus, flått og lopper, ferskvannskrepsdyr, -svamper, -mosdyr og igler.

En viktig oppgave for navnekomiteene fremover vil være å sikre at databasen holdes kontinuerlig oppdatert i forhold til nomenklatoriske og taksonomiske endringer, samt å fokusere på norske navn.

Som en overbygging for navnekomiteene ble det i 2007 opprettet et navneråd som skal sikre en enhetlig gjennomføring av arbeidet. Navnerådet er satt sammen av seks medlemmer med sterk nomenklatorisk og taksonomisk kompetanse, pluss to medlemmer fra Artsdatabanken. Medlemmene representerer ulike artsgrupper på et overordnet nivå. Navnerådet har en funksjonstid på fire år. Det ble gjennomført to møter i navnerådet i 2010.

Det ble i 2010 gjennomført et seminar kalt “*Sett navn på naturen – et seminar om navn på arter*” med 30 svært interesserte deltakere. Målsettingen med seminaret var å formidle hvorfor navne er viktig og spre kunnskap om Artsnavnebasens eksistens, innhold og brukermuligheter.

Artsnavnebasen finnes i to ulike applikasjoner, en innsynsløsning som er tilgjengelig for allmennheten og en innleggingsapplikasjon (verktøy) som kun er tilgjengelig for ledere av navnekomiteene og administratorer i Artsdatabanken og GBIF-Norge. I 2010 ble en del feil i funksjonalitet i basen korrigert, og deler av funksjonaliteten fra innsynsløsningen ble også implementert i en egen fane i tjenesten Artsportalen (Databanken). Innen utgangen av 2012 planlegges det at all funksjonalitet fra innsynsløsningen av Artsnavnebasen skal fases over i Databanken. Det vil da også legges til rette for ny funksjonalitet, bl.a. utvidete søkemuligheter.

Import av større navnelister i basen har tidligere vært gjort gjennom samarbeid med GBIF-Norge, men utføres fra 2010 internt i Artsdatabanken. Deling av navnedata på internasjonalt nivå gjøres i samarbeid med GBIF-Norge og norsk node av PESI (A Pan-European Species directories Infrastructure). Det ble også etablert en egen webtjeneste for navn (og rødlisteinformasjon) der alle interesserte kan høste navn og validere egen nomenklatur.

Artskart

Fra strategisk plan: Artsdatabanken skal i samarbeid med GBIF-Norge og andre relevante institusjoner drive og videreutvikle en nasjonal karttjeneste for arter og naturtyper som legges til grunn for deling av stedfestet informasjon både nasjonalt og internasjonalt.

Formålet med denne karttjenesten er å gjøre tilgjengelig geografisk stedfestede artsfunn på internett. Dataene kommer direkte fra institusjonenes primærdatabaser til kartløsningen på internett. Artsdatabanken og GBIF-Norge har i samarbeid laget en felles kartløsning, og denne har vært i bruk siden november 2007. Gjennom det gode samarbeidet med GBIF-Norge er data i Artskart også tilgjengelige i den internasjonale GBIF-portalen.

Data som gjøres tilgjengelig på denne måten vises på søkbare kart der brukeren selv kan velge ut hvilket område og hvilke arter han vil se på. For alle datasettene vil brukeren kunne lese mer om artsfunnet ved å klikke på objektet på kartet. Artskart har mange brukere både i forvaltningen og i forskningssammenheng. Artskart benyttes bl.a. mye av forvaltningen i behandling av saker etter Naturmangfoldloven. Artskart blir også brukt i saksbehandling i arealsaker og inngrepssaker i kommuner og fylker. Skognæringen bruker Artskart i hogstplanlegging, vei- og vassdragssmyndighetene bruker Artskart i konsesjonsbehandling. Statlige myndigheter og konsulentfirmaer bruker Artskart i konsekvensutredninger og i

arealplanlegging. Forskningsinstitusjoner bruker Artskart som kunnskapsgrunnlag både for å få tilgang på mer informasjon/data og til kvalitetssikring av egne data.

Tjenesten viser pr. 31.12. 2010 fram ca 11,2 mill. stedfestede data om over 19 600 arter fra 30 større og mindre dataeiere i Norge. Artsdatabanken og GBIF-Norge har i 2010 finansiert kvalitetssikring og tilrettelegging av ytterligere datasett etter søknad om bidragsprosjekter der dataeierne har gjort arbeid for et tilsvarende beløp. Til og med 2010 er det brukt til sammen 13 mill. kr på kvalitetssikring av datasettene.

Artsprosjektet

Fra strategisk plan: Artsdatabanken skal være en aktiv pådriver for å styrke kunnskapsgrunnlaget knyttet til biologisk mangfold. Artsdatabanken skal arbeide for etablering av et nasjonalt "Artsprosjekt", og etablere samarbeid om dette med Sverige og eventuelt andre nordiske land.

Artsprosjektet kom fra og med 2009 inn som en ny og stor oppgave i Artsdatabankens portefølje. Dette prosjektet er i sin helhet finansiert av Miljøverndepartementet som har oppnevnt en styringsgruppe for prosjektet. Den videre organisering av prosjektet vil bli tatt opp til vurdering i 2011, og medlemmer av styringsgruppen er bedt om å sitte fram til videre organisering er avklart. Det leveres en separat årsrapport for Artsprosjektet til MD.

Arbeidet har i 2010 vært fokusert på følgende fire målområder: 1) Forskning og utdanning, 2) Kartlegging, 3) Formidling og dataflyt og 4) Drift og administrasjon.

Målområde 1 Forskning og utdanning:

Arbeidet har fortsatt å berede grunnen for Artsprosjektets arbeid med forskning, kompetanseoppbygging og rekruttering, bl.a. gjennom støtte til et forprosjekt for etablering av en forskerskole i biosystematikk (ForBio). ForBio er et samarbeid mellom universitetene og de naturhistoriske museene i Oslo, Bergen, Trondheim og Tromsø, og samarbeider nært med den svenske forskerskolen. Forskerskolen har innen kort tid bygd opp et svært godt tilbud av teoretiske og praktiske kurs i biosystematikk. Forprosjektet startet 01.01.10 og vil bli avsluttet 30.06.11, og er finansiert av Miljøverndepartementet og Kunnskapsdepartementet gjennom støtte kanalisert via Artsdatabanken (Artsprosjektet) og Norges forskningsråd (museumssatsingen). Forskerskolen er søkt videreført i full-skala for perioden 2011-2014.

Vedlegg 6:

Magnus Popp og Christiane Todt (2010). Undervisning innom biosystematik i Norge og Sverige – en kursöversikt.

Norwegian Barcode of Life (NorBOL) er et nettverk av norske forskere og forskningsinstitusjoner som i samarbeid med det internasjonale programmet iBOL (International Barcode of Life) bidrar til å lage et referansebibliotek av standardiserte DNA-sekvenser fra norske arter. Artsprosjektet har i 2010 støttet NorBOL-nettverket økonomisk for å sikre at det etableres gode rutiner for DNA-strekkoding av materialet som samles inn gjennom kartleggingen i prosjektet. Arbeidet har inkludert kvalitetssikring av referansmateriale som samles inn (taksonomiske bestemmelser, kuratering av belegg, uttak av DNA prøver for vevssamling), koordinering av DNA-sekvensering og kuratering av data i den internasjonale BOLD-databasen (Barcode of Life Data Systems).

Målområde 2 Kartlegging:

Artsprosjektet skal gjennom kartlegging bidra til en langsiktig oppbygging av kunnskap om artsmangfoldet i Norge. Artsprosjektet åpnet for første gang for søknader knyttet til kartlegging av dårlig kjente arter og artsgrupper høsten 2009, og har også i 2010 lyst ut midler til kartlegging. Totalt ble det fordelt 17,6 millioner kroner i støtte til 13 nye kartleggingsprosjekter. Gjennom to utlysingsrunder er det nå for perioden 2010-2012 satt i gang kartlegging for over 30 millioner kroner innenfor et bredt spekter av dårlige kjente artsgrupper i terrestriske, limniske og marine miljø.

Artsprosjektet skal prioritere kartlegging av de dårligst kjente artsgruppene, dvs. ha et hovedfokus på identifisering av hvilke arter som finnes i Norge foran kartlegging av utbredelsen til de bedre kjente artene i Norge. For å ha et verktøy til støtte for denne prioriteringen, har det i 2010 vært arbeidet med å sammenstille en kunnskapsoversikt for arter i Norge. Arbeidet vil bli ferdigstilt våren 2011, og revidert etter hvert som ny kunnskap kommer til.

Målområde 3 Formidling og dataflyt:

Artsprosjektet skal bidra til en god og spennende kunnskapsformidling om artsmangfoldet i Norge. Arbeidet har i 2010 fortsatt å ha fokus på utvikling av nødvendige verktøy for effektiv flyt av informasjon og data, bl.a. gjennom støtte til videreutvikling av verktøyene *Artsnavnebasen*, *Artskart* og *Artsobservasjoner* og uttesting av teknologiløsninger for å høste artsfakta fra *Encyclopedia of Life* (<http://www.eol.org/>). En første versjon av Artsprosjektets nettsider ble lansert i februar 2010 med generell informasjon om prosjektet og pågående kartleggingsaktiviteter.

Det har videre blitt satt i gang et pilotprosjekt på utvikling av en teknologisk infrastruktur for digitale bestemmelsesnøkler. Pilotprosjektet er primært rettet mot utvikling av en digital bestemmelsesnøkkel for norske humlearter, men infrastrukturen vil enkelt kunne tilpasses andre artsgrupper. Bestemmelsesnøkkel for humler vil bli gjort tilgjengelig både som en vanlig nettside på våre hjemmesider og som en mobiltilpasset versjon våren 2011.

Det ble våren 2010 utarbeidet en informasjonsbrosjyre med tema *Jakten på det ukjente livet* med tilhørende tipsnotat som bidro til 84 medieoppslag om kartleggingsaktiviteten i Artsprosjektet i aviser, magasiner, radio, TV og på nettsteder.

Røe kommunikasjon gjennomførte høsten 2010 en kartlegging og analyse av Artsprosjektets visjon, kultur og omdømme, og har på grunnlag av dette utviklet en kommunikasjonsstrategi med tilhørende handlingsplan for Artsprosjektet for perioden 2011-2012.

Målområde 4 Drift og administrasjon:

Sentrale arbeidsoppgaver har vært drift av styringsgruppen, presentasjon av Artsprosjektet på fag- og brukerkonferanser, administrasjon knyttet til pågående prosjekter, søknadsbehandling ved utlysning av kartleggingsmidler i 2010, samt videreutvikling av samarbeid med Sverige gjennom bilaterale møter og deltagelse i Svenske artprosjektet.

Styringsgruppen har totalt hatt tre møter i 2010 og har behandlet 22 saker. Styringsgruppen har oppnevnt tre rådgivende grupper til støtte for sitt arbeid (vitenskapelig råd, rådgivende gruppe for kartlegging og rådgivende gruppe for formidling og dataflyt) som i 2010 har bidratt med videre innspill i prosessen rundt utviklingen av en langtidsplan for Artsprosjektet.

5. Samfunnskontakt

Fra strategisk plan: Artsdatabanken skal være en synlig, uavhengig og respektert formidler av kunnskap om biologisk mangfold.

Artsdatabanken har i 2010 lagt vekt på dialog med våre samarbeidspartnere og aktører som blir berørt av eller er interessert i vårt arbeid. Vi prioriterer denne type aktivitet for å informere, kartlegge forventninger og skape positive holdninger og legitimitet. Vi har gjennomført en rekke møter med departementer, direktorater, forskningsinstitusjoner, frivillige organisasjoner og næringsorganisasjoner. Vi har også holdt en rekke foredrag om vårt arbeid i ulike lag og organisasjoner.

Artsdatabanken deltar i flere i eksterne råd og utvalg hvor vår kompetanse er etterspurt og det er relevant at vi deltar. Se oversikt i årsplan for 2010 (*vedlegg 1*)

Fra strategisk plan: Artsdatabankens hjemmesider på internett (www.artsdatabanken.no) skal være attraktive og nyttige og skal være vår viktigste kommunikasjonskanal.

Som et ledd i arbeidet med samfunnskontakt prioriterer vi å videreutvikle og oppdatere våre hjemmesider. Vi har kontinuerlig fokus på innholdsproduksjon, og målet er å kontinuerlig kunne tilby et attraktivt og oppdatert nettsted.

Med jevne mellomrom gjenspeiler vi innholdet på våre hjemmesider ved å sende ut elektroniske nyhetsbrev til abonnenter, ca. 1000 i tallet.

Artsdatabanken får mange positive tilbakemeldinger knyttet til våre hjemmesider, og antallet brukere er etter hvert meget stort. Hjemmesidene har etter hvert så mye innhold at vi våren 2011 setter i gang en prosess for å forbedre hjemmesidene med tanke på brukernes behov.

Fra strategisk plan: Artsdatabankens konferanse "NATUR" skal være en attraktiv årlig arena for å sette fokus på aktuelle tema knyttet til biologisk mangfold

En viktig begivenhet i 2010 var Artsdatabankens konferanse "NATUR 2010" om biologisk mangfold som ble arrangert i Stjørdal 9. november. Tema for konferansen var lansering av "Norsk rødliste for arter 2010" (*vedlegg 7*). Konferansen ble åpnet av en statssekretær Heidi Sørensen, og hadde ca. 250 deltagere. Artsdatabanken vil fortsette med en årlig konferanse for å sette fokus på tema i tilknytning til vår virksomhet.

6. Internasjonal aktivitet

Fra strategisk plan: Artsdatabanken skal ha et internasjonalt engasjement med relevans til vårt mandat og nasjonale oppgaver

Artsdatabanken er etablert som en institusjon med fokus på nasjonale oppgaver. Samtidig ser vi at våre aktiviteter knyttet til formidling, dataflyt og datadeling om biologisk mangfold kommer stadig sterkere i fokus internasjonalt. I stadig større grad vil vår egen virksomhet bero på hva som skjer utenfor Norges grenser.

I 2010 har Artsdatabanken prioritert følgende internasjonale aktiviteter:

- **IPBES**

FN vedtok i 2010 å etablere “Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services” (IPBES). Regjeringen går inn for at Norge skal etablere et delsekretariat i Trondheim for å fremme kapasitetsbygging innen IPBES, særlig rettet mot u-land. Artsdatabanken har siden høsten 2010 deltatt i en arbeidsgruppe oppnevnt av Direktoratet for naturforvaltning og som skal skaffe fram det faglige grunnlaget for å fremme Norges kandidatur.

- **LifeWatch**

LifeWatch er et europeisk program for “e –Science and Technology Infrastructure for Biodiversity Research”. Det er delvis finansiert av EU-kommisjonen gjennom EUs 7. rammeprogram for forskning.

Artsdatabanken deltar i et norsk konsortium som arbeider for å etablere norsk deltagelse i Lifewatch. Dette konsortiet ledes av Norsk institutt for naturforskning. Andre deltagere er: Norsk institutt for vannforskning, Havforskningsinstituttet og den norske GBIF-noden. Artsdatabanken er også med i et nordisk Lifewatch-initiativ.

- **INSPIRE**

INSPIRE (European Spatial Data Infrastructure) er et EU-direktiv som er under implementering. I Norge gjennomføres dette iht. Lov om geodata.

Artsdatabanken er oppnevnt i en europeisk ekspertgruppe som arbeider fram dataspesifikasjon for data om biologisk mangfold, herunder biogeografiske regioner, habitater/biotoper og artsutbredelse. Artsdatabanken har en koordinatørrolle i arbeidet med artsutbredelse. Et utkast til rapport skal legges ut på høring sommeren 2011 og vil bli vedtatt høsten 2011. Dette arbeidet ansees som meget viktig strategisk for deling av data om biologisk mangfold på tvers av landegrensene i Europa.

7. Økonomi

Det vises til vedlagte budsjett (*vedlegg 8*) og regnskap (*vedlegg 9*). Regnskap for 2010 ble godkjent av styret i styremøte 17.02.11.

Vedtatt budsjett for 2010 var pålydende kr. 59.030.520. Utover året kom i tillegg inntekter pålydende kr. 1.099.450 som ikke var inkludert når budsjettet ble vedtatt. Med disse inntektene var disponibelt budsjett for 2010 totalt kr. 60.129.970.

Nøkkeltall i regnskapet for 2010

Totalt forbruk i 2010 var kr. 47.315.466. Av dette er kr. 11.102.018 (23,5 %) administrative utgifter (lønn, drift, styret), mens kr. 36.213.448 (76,5 %) er knyttet til prosjekter.

Administrative utgifter er fordelt på lønn inkl. overhead (73,9 %), drift/IT/informasjon (24,8 %), styret (1,3 %).

Kr. 12.814. 504 overføres til 2011.

De overførte midler er i all hovedsak disponert i inngåtte/planlagte kontrakter med oppdragstakere, og er knyttet til Miljøverndepartementets bevilgninger til Artsdatabanken.